UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

S[e]c[und]a, an b[e]n[e]ficia ei redde[n]da sint q[ui] eis in infirmitate renunciauit? Solu. sic: si no[n] erat sui co[m]pos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

quos deo dederat, poſtea ſubtraxerit. Multo magis puniri debet qui non nūmos ſed ſeipſum abſtulit deo.
¶ Ananias. De hoc habes.xij.q.j.dilectiſſimis.
a ¶ Temetipſum. Argu. ꝙ maior eſt alienatio perſone q̄ rei.ſic.xij.q.j.precipimus.

cui renunciauit, et dicendum eſt ꝙ ſic: q: non renunciauit vt debuit, et in paſſione corporis et in alienatione mentis renunciauit. Eſt ergo caſus huius ca. Gonſaldus preſbyter feruore paſſionis oppreſſus ſe futurum monachum promiſit: non tamen monaſterio vel abbati ſe tradidit, nec ꝓfeſſionem fecit: ſed eccleſiam in manu patroni renunciauit. ſz poſtq̄ cōualuit, nolebat monachus eſſe: et eccleſiam repetebat queſitum fuit ab Alexandro vtrum audiri debeat? Et reſpōdetur ꝙ ſic. vnde eccleſiā ſuaz recipere debet: cū iuxta Benedictuz et Gregoriū anteq̄ monachus fiat debeat eſſe in ꝓbatione per annum.

Qui bona ꝛc. ¶ Caſ⁹ Quidam bona facientes ꝓpoſuerūt ꝓprijs renūciare, et deo ſeruire: ſed cū videbant alios cecidiſſe, ſe a propoſito retrahebant: qui et ſi in prioribus bonis perſeuerent, in conſpectu tñ dei ceciderunt.
b ¶ Agūt. ſcz matrimonium.
c ¶ Si meliora.i. continentiam.
d ¶ Deliberant. firmiter proponēdo: ꝛ tūc ſm Hug. peccant mortal'r † ſm alios venial'r.
e ¶ Ceciderunt. īpropꝛie, ſcz ab eo qđ non habent: vt ibi: Cadent a latere tuo mille ꝛc.
¶ Si ergo. ¶ Caſus. Cōcludit gratianus ex ſupradictꝫ ꝙ ſacerdos iſte qui in egritudine ſe futurum monachum vouit, penitere nō poteſt. Et ad hoc probādum inducit authoritatem Augu. Poſtea reſpondet allegatis, dicēs ꝙ propter tale votū non cogitur habitum ſuſcipere, q̄a nec abbati ſe tradidit nec profeſſionē fecit: ſed quod corde cōceperat ore ſimpliciter enūciauit. ſi autem profeſſionem feciſſet, reus voti haberet. Et ad hoc inducit capi. ſequens.
f ¶ Pronūciat. ergo obligatur quis ex ſolo propoſito cordis: ‡ quod h. concedit.

† Hec ſnia h. approbatur p Lau. Gof. et B. ex̄ d vo. lr̄a= turā.

‡ Idem tz alex. d ymo. in. l. bonoꝝ. C. qui ad= mit. ad bo. poſ. pñt.

(vict⁹ ꝑſuaſione diaboli) ſubtraxit. ſed qua morte mulctatus eſt, ſcis. Si ergo ille mortis periculo dign⁹ fuit q̄ eos quos dederat nummos deo, abſtulit: cōſidera quanto periculo in diuino iudicio dignus eris qui non nummos ſed temetipſum [a] deo omnipotenti (cui te ſub monachali habitu deuoueras) ſubtraxiſti.

Item ſuper Ezechielem.

¶ Ante dei oculos cadunt, qui bona que concipiunt agere recuſant.

Qui bona agunt[b], ſi meliora[c] agere deliberāt[d] et poſt deliberata nō faciunt: lz in bonis priorib⁹ ꝑſeuerent in cōſpectu tñ dei ceciderunt[e] ex deliberatione. Item ſunt q̄ cuncta relinquere ꝛ dei ſeruitio ſe ſubdere, ꝛ freno caſtitatis ſe reſtringere deliberant: ſed cum poſt caſtitatem alios cecidiſſe conſpiciunt, ſe retrahendo meritum perdunt.

Si ergo poſt votū q̄ſq3 neceſſario cogit ſoluere qđ vouit: ſi vouētibus nō ſolū nubere, ſed etiā velle dānabile eſt: patet ꝙ ſacerdos iſte ad executionem ſui voti cogendus eſt: et nō ſolū non fieri, ſed etiam velle monachum nō fieri, ſibi dānabile eſt. Q; ꝓo inter vouentes iſte cōputādus ſit, patet ex verbis Augu. dicentis: Dixi cōfitebor ꝛc. Magna pietas dei eſt vt ad ſolam promiſſionem peccata dimittat. nondum em̄ pronūciat[f] ore: et tamen deus iam audit in corde. Votū em̄ pro opere reputat.

Sicut ergo ꝓpheta inter vouentes reputatur, quia dixit: Ego confitebor: ſic iſte inter eoſdem cōputandus eſt, quia dixit: Fiam monachus.

His ita reſpondetur. Aliud eſt propoſitum concipere in corde, et etiam ore enunciare: aliud eſt ſubſequenti obligatione ſe reum voti facere. Quia ergo iſte ꝓpoſitum ſui cordis ore ſimpliciter enunciauit, non autem monaſterio aut abbati ſe tradidit nec promiſſionem ſcripſit: nequaq̄ reus voti habetur.

Unde Alexander papa ſecūdus ait.

¶ Non cogitur aliquis in monaſterio manere niſi profeſſionem fecerit in manu abbatis.

¶ Queſtio.ij.

Gonſaldus[g] ꝑſbyter quondam infirmitate ac feruore paſſionis, preſſus ſe monachum fieri promiſit: non tamen monaſterio aut abbati ſe tradidit: nec promiſſionem ſcripſit: ſed beneficium eccleſie in manu aduocati[h] refutauit[i]. at poſtq̄ cōualuit, mox ſe monachū negauit fieri. quapropter, q̄a et beati Benedicti regula, et precipue patris et predeceſſoris noſtri ſancti Gregorij pape canonica inſtitutio inter=

g ¶ Gōſaldus. in hoc capi. terminatur prima queſtio ꝛ intitulatur ſecūda: an poſſit quis repetere bñficium cui renunciauit. et dicēdum eſt ꝙ ſic, quia non renūciauit prout debuit: et in paſſiōe corporis renūciauit. ar. xxij.q.ij.ne quis.
h ¶ Aduocati. argu. eſt hic ꝙ illicita renunciatio non preiudicat alicui: vt.vj.q.iij. deniq3. et. ff. de offic. preſi. legat⁹. et. C. de deſen. ciui. l. vlti. Argu. cōtra ex̄ de renū. qđ in dubijs.
i ¶ Refutauit. de hoc dixi. vj.q̄.iij. deniq3. ſed ſi renūciaſſet in manu ꝓlati ſui, teneret renunciatio niſi tunc temporis non fuiſſet compos ſui: vt extra de ſucceſſio. ab inteſta. cap.iij. ſed cui iſtorum incumbit probatio? vel illi qui dicit ꝙ

Renunciatio illicitañ preiudicat.

† Adde modū ꝓbādi quē furioſū ꝑ teſtes vel al'r vt per Bal. et modernos i. l. furioſū C. q̄ teſta. fac. poſ. ꝛ ꝑ glo. i. l. ſi cū dotē. §. ſi marit⁹. ff. ſolu. mat. et ibi bal. ange. ꝛ ioan. de ymo.

Gonſaldus. hec eſt ſecunda pars prime queſtionis, in qua probat contra: ſcz ꝙ niſi ſeculo renunciet, poteſt iterum redire ad ſtatum priſtinum moribus emendatus. Joan. de fan.
¶ Caſus. In hoc ca. terminatur prima queſtio, et intitulat ſecunda: ſcilicet an iſte poſſit repetere beneficium

fuerat compos, vel illi qui dicit ꝙ non erat compos? † Argu. ꝙ illi qui dicit ꝙ compos erat: vt.iij. q̄ōe.ix. indicas. Item quia non eſt preſumendum de ſpontanea renunciatione: vt extra de renun. ſuper hoc. ff. de proba. cum de indebito. Argu. contra extra de ſucceſſ. ab inteſt. cum dilectus. C. de codicil. l. nec codicillos? Reſpond. ei qui dicit, incumbit probatio: vt. ff. de proba. et

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

dicit monachū ante vni⁹ anni[a] ꝓbationē effici: iudicamus ⁊ authoritate apꝉica precipimus vt prefatus pbr̄ bñficia[b] et altaria recipiat, habeat, et quiete retineat.

Itē Aug. ad Bonif. comitē.

¶ Vxor poſt ꝓpoſitū cōtinēte ducta dimitti nō debet.

Nos nouimus, nos teſtes ſumus ꝙ oēs act⁹ publicos quibus occupatus eras, relinquere cupiebas, et te in ociū ſanctū cōferre, atqꝫ in ea vita viuere in qua ſerui dei monachi viuebāt. cū ergo te eſſe in hoc ꝓpoſito gauderem⁹, nauigaſti[c] .i. vxorē duxiſti. ſi coniugē non haberes: dicerem tibi quod et tubanis diximus, vt in caſtitate ꝯtinenter viueres: ſed vt te ad iſtam vitā non exhorter, cōiunx eſt impedimento: ſine cuius conſenſu continenter viuere tibi non licet: qꝛ etſi tu eā poſt illa verba tubanenſia ducere non debueras: illa tamen nihil eorum ſciens[d] innocenter tibi et ſimpliciter nupſit.

Ecce iſte corde ꝯcepit ſe monachū fieri, et ore ꝓnunciauit ſe velle in ocium ſanctum conferre: non tamen poſtea coactus eſt ſuſcipere qđ corde cōcepit, ⁊ ore pronūciauit. Authoritas illa Alexā. ſecuta eſt inſtitutionē beati Gregorij et beati Benedicti q̄ probandis annum indulget, ſed tantum notis: incognitis vero triennium concedit.

Unde ex decreto Bonifa.

¶ Ante ꝓbationē trienij nullus in monaſterio ſuſcipiat.

Si quis incognit⁹ monaſteriū ingredi voluerit ante trienniū monachi habitus[e] non preſtet. et ſi intra tres annos aut ſeruus aut liber[f] colonus queratur a dño ſuo, reddat ei cuꝫ oib⁹ q̄ attulit: fide tamē accepta de impunitate. ſi autē intra[g] triēnium non fuerit requiſitus, poſtea queri nō poteſt: niſi ſit tam lōge[h] ꝙ inueniri non poſſit.

¶ Queſtio .iii.

Quod aūt[i] q̄ritur an poſt traditionem ſit ei fas cum licētia abbatis ad ꝓpria redire: facile mōſtrat nō poſſe fieri. Ipſuꝫ

qui dicit ⁊ probatur ſtultitia per verba proferentis. vt extra de ſuc. ab inteſt. ca. cum dilectus. in parte deciſa. ſi em̄ ſtulta verba dixit, preſumo ꝙ non erat ſui cōpos vt dicta decre. cū dilectus. ⁊ .xciij. diſt. legim⁹. in princi. Jo. Sed an ſufficiat ꝓbare renūciationem, vel teneatur probare ſpontaneaꝫ queritur? videtur ꝙ ad duo teneatur .ſ. ad renunciationem, et ſpontaneā. argu. predictoꝝ iuriuꝫ, in quib⁹ ſatis hoc innuitur. B.

a ¶ Unius anni. Alibi datur biennium: vt .xix. q. iij. monaſterijs, alibi trienniū: vt .j. e. ſi quis incognitus. ⁊ extra de reg. c. j. Sed poteſt breuiter dici ꝙ ideo diuerſa tempora ſtatuuntur, ad oſtendēdum ꝙ ſunt arbitraria. Uꝉ dic ꝙ clericus ignot⁹ et laicus not⁹ ꝑ bienniū probātur: ſed clericus not⁹ per annū. ſi tamē clericus notus per annum ſtatim voluerit cōuerti, admittitur: vt ex̄ de reg. ad apoſtolicam.

b ¶ Bñficia. Nū quid clericus qui fuit in probatione per annū, dꝫ repetere beneficia ſua: cū clericus nō niſi per tres ſeptimanas poſſit abeſſe ab eccꝉia: vt. vij. q. j. ſi qs in clero. vel vſqꝫ ad ſex mēſes: vt extra de cle. nō re. ſi ex tue? Sꝫ dic vt notaui. xxvij. q. ij. deſponſatā. Jo. Sꝫ de hoc qđ iurꝫ ſit, in queſtionib⁹ notaui. B.

Nos nouim⁹. ¶ Caſus. Bonifacius comes ꝓmiſit ſe monachū fieri, poſtea duxit vxorē. vnde queſiuit ab Auguſt. vtrū ratione prioris voti vxore nō obſtāte poſſit cōtinere. Et rñdet Aug. ꝙ nō, qꝛ vxor innocēs que ſine fraude nupſit, eſt impedimento.

c ¶ Nauigaſti. Sicut nauigās ſubijcit ſe varijs periculis, nec ꝓprio motu regiꝉ, ſꝫ vētis: ſic habēs vxorē.

d ¶ Sciēs. ergo ſi ſciuiſſet ꝙ votū ſimplex fecerat, peccaſſet ipſa mortaꝉr: qđ verū eſt, ſicut ⁊ alter q̄ impediuiſſet votū illi⁹: vt. xxvij. q. ij. hoc ſanctū. ⁊ eſt ſimile ex̄ de eo qui du. in ma. propoſitum.

¶ Ecce. ¶ Caſus. Concludit Gra. ex ſupradicto ca. dicens ꝙ licet iſte comes ore ꝓnunciaſſet ſe velle monachum fieri, non tamen eſt coactus poſtea ſuſcipere qđ corde concepit. Poſtea dicit ꝙ iuxta beatum Grego. et Benedictum annus indulgetur notis ad ꝓbationē, ignotis vero trienniū. ⁊ ad hoc inducit ſequēs ca. ⁊ reſpicit hoc finem illius ca. gonſaldus.

Si quis incognitus. ¶ Caſus. Queſitū fuit in concilio Toletano ſi aliquis incognitus vult ingredi monaſteriū, per quot annos debeat eſſe in ꝓbatione. Et reſpondeꝉ per tres. ſed ſi ſeruus vꝉ liber curie aſtrictus vel aſcript⁹ a dño ſuo infra triēniū queraꝉ, reddatur ei talis cū omnibus que attulit in monaſterio, accepto prius iuramento de impunitate perſone ſi vero intra triēnium non requiratur a dño, poſtea nō audietur dñs, niſi ſit tam longe ꝙ inueniri non poſſit.

e ¶ Habitus. ergo tēpore ꝓbationis erit in habitu priori: vt. liij. diſt. legem. ⁊ .liiij. diſt. multos. et extra q̄ cle. vel. vo. ſup eo. probabili⁹ tamen videtur ꝙ in habitu monachali debeat eſſe: cum non aliter poſſit experiri aſperitatē ordinis, niſi induat habitum. et ꝙ dicit hic non preſtatur: intellige cum effectu, et vt eū nō poſſit reijcere.

f ¶ Aut liber. ꝑ iſtō ca. videꝉ ſoluta queſtio, ſi vxoratus ſe ⁊ ſua tradidit religioni ſine licētia vxoris: ⁊ poſtea repetiꝉ ab vxore an poſtea ſint ei res ſue reſtituēde. hic dꝛ ꝙ ſic. Uel intelligiꝉ de tali liberto q̄ eſt aſtrict⁹ alicui curie.

g ¶ Intra trienniū. ſꝫ cū iſte ſeru⁹ fecerit furtū ſui corporis: quomodo rē furtiuā vſucapit triēnio, cū nec ſpatio lōgi tēporis poſſit ſeru⁹ fugitiu⁹ ꝑſcribi: vt. C. đ ſer. fugi. l. j. Rñ. in hoc eſt fauor eccꝉie. poſſet tñ dici ꝙ eccleſia dꝫ recōpēſare damnū dño. xiiij. q. vj. cōperim⁹. cōſimilis fauor eſt .j. e. q. iiij. queſti.

h ¶ Longe. ex hoc videꝉ ꝙ tantū currat iſtud triēniū a tēpore ſciētie. Alij dicūt ꝙ currit a tēpore ꝓbatiōis:[†] vt dixi. liiij. diſt. ſi ſeruus.

Quod autē. ¶ Caſ⁹. Hic poniꝉ tertia. q. qua queritur an liceat monacho redire ad ꝓpria cū abbatiſ licētia? Et rñdeꝉ ꝙ nō: qꝛ ipſe mortaꝉr peccaret ei licentiā dādo: quare abbati nō lꝫ licētiā dare, nec ei lꝫ reuerſum abire: qꝛ ex q̄ ſe abbati ſubiecit, ſine ei⁹ permiſſu nihil agere poteſt ſi mente ſana hoc fecit.

i ¶ Quod autem. Hic queritur an monacho receden

Religio ī q̄ habitu ꝓbari debet.

† Iſta fuit opinio Hu. q̄ dixit ꝙ hoc eſt in fauorē religionis. vide ſuper hoc illū .§. i aut. de monis. .§. đ ſingulis.